

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 7. prosenca 1870.

List 1.

Občni cerkveni zbor.

(Dalje.)

Zakaj je veljavnost občnega cerkvenega zbora tudi negledé na pomoč sv. Duha naj večí in vsega spoštovanja vredna.

Že po svoji sestavi je občni cerkveni zbor zmožen nam porok biti za vednost in nrvnost. Kaj tacega noben drug zbor ni v stanu skazovati. Skoraj tisuć mož v zreli starosti je skupaj, vsi vživajo naj večí zaupanje in vsak je temelito v mnogih učenostih izobražen. Veliko njih je zavoljo svoje učenosti, modrosti in značaja daleč okrog znanib, in ako se primerjajo z marsikterimi možmi, ki posvetne postave posameznih držav kujejo, ali pa blagor in zlo posameznih mest v rokah imajo, se pač lahko rzsodi, na kateri strani je več duha, več serca.

Škofje imajo vednost vsih vednosti, namreć skušnjo. Vsaki dan se pečajo z raznimi ljudmi, poznajo resnično življenje v vsih okolišćinah, in ne dajo se motiti sijanju ljudi in reči, ki se velikrat leskečejo, v resnici pa so vse kaj družega. Stan že tirja večí resnobo, in to jim veleva veliko brati in veliko učiti se, pa se tudi navadno pečajo s tehtnimi, blagimi in visokimi rečmi.

Večina njih je veliko terpelo in prestalo. Vsi ali skoraj vsi so znani zavoljo posebnih čednosti, zavoljo zvestega spolnovanja dolžnost, zavoljo čistosti, sovražniki sami jih spoštujejo. Povejte toraj, kje se nahaja enaka družba takih mož?

Da tudi ne gledajo na nikakoršno dobičkarijo, vidi se iz tega, ker obravnavanje ne obsega samo ene dežele, ampak obsega celi svet. Ako bi, postavim, francoski škofje sami eno ali drugo vprašanje obravnavali, na katerem je Francozom veliko ležeće, zamoglo bi se reći: „Sklep je sumljiv, možje delajo za to ali za uno stranko, so cesarskih misli, ali sklepajo oziraje se na svoje politične načela!“ Ako bi ravno tiste prašanja sedem ali osem sto škofov v pretres vzelo in o njih sklenilo, ne pokazala bi se nobena stranka, nobeno politično mnenje, ampak kar bi bilo dobro, bi se odobrilo, kar pa bi se slabega našlo, odstranilo bi se. Ne more se ugovarjati: „Veliko škofov tam ne pozna naših razmér.“ Zato pa naši tam. Vsak cerkveni oče bo slišal vse zvonove vsih strani, in reči se smé, da nikdar ne bo bolj pravičnih sodnikov skup, kakor so ravno pri cerkvenem zboru.

Pomisliťi je še, da se vse verske in druge prašanja vsakemu sodniku posebej predložijo, kadar jih je že za to odločeni odsék na vse strani prav vestno pretresoval. Taki odseki so sestavljeni iz naj bolj slovećih, učenih mož vsih dežel, in izdelane reči dobodo škofje natisnjene v roko. Z njimi dobijo natančen in čist spregled vsih posameznih prašanj, in sv. oče kakor predsednik zbora veliko ložej vse določijo in za gotovo spoznajo, ako

imajo prav dognane dela pred seboj, kajti papež ostanejo vedno, naj bodo tudi škofje krog njih zbrani ali ne, sodnik vsih sodnikov, učenik vsih učenikov, oče vsih očetov, škof vsih škofov in luč vsega razsvitljevanja.

Na celem svetu se nič enacega ne najde in jaz ponavljam, da je to prećudno in nima sebi enakosti. Splošni cerkveni zbor (ako se smé tako govoriti) moral bi celo takrat, ko bi ne imel čeznaravne podpore božje, nezmojljiv biti, ker se vse tako temelito verši. Tudi le človeško govornje tedaj in ne gledé na gotovost vere, mora vaticanski občni cerkveni zbor vsega spoštovanja vreden biti, in le neumni bodo o njegovih določilih lahko mišljeno govoriti zamogli.

Kako se seje občnega cerkvenega zbora pripravljajo in veršijo.

Tudi to, z vsacega stališća opazovano, je naj veličastniše in naj častitljivše, kar si na zemlji misliťi moremo.

Pervič, cerkveni očetje, podpirani po izverstno učenih bogoslovcih, dolgo časa vsako vprašanje pretresajo. Po ukazu papeževem ali njegovih poslancev napravijo škofje odseke, med ktere opravila razdelijo. Kadar posamezni odseki določene opravila dobro prevdarijo, se o njih posvetvajo in določijo, zberejo se vsi očetje pod predsedništvom papeževim ali njegovih poslancev, da se na novo o reči posvetujejo, in ako je mogoče, tudi konečno določijo. Ako se pa zopet težave kažejo, ki se ne dajo tako lahko premagati, dá se cela stvar novemu odseku v pretres, da potem občnemu zboru poročuje. Posvetovanje se poprej ne sklne, da so vsi edini. Da tacega posvetovanja nobena zunanja reč ne moti kakor so politične razmere, verši se vse čisto na skrivnem. Ko je pa vse pripravljeno in vravnano, se začnó očitne seje cerkvenega zbora. Sv. oče prično to delo s slovesno veliko mašo. Altar napravijo na enem koncu zborove dvorane, nasproti pa prestol sv. očeta, tedaj: Jezus Kristus na eni, in njegov namestnik na drugi strani!

Vsi kardinali, patrijarhi, pervaki, nadškofi in škofi latinske in greške zedinjene cerkve so pri sv. maši nazoći v belih, rudećih ali višnjevih velikih plajših, kakor praznik nanese. Na glavi imajo bele škotove kape, kardinali svilene, drugi škofje platnene, le papež imajo zlato. Vsih očitnih sej se tudi vdeležujejo predniki duhovnih redov, papeževi bogoslovci in bogoslovi cerkvenega zbora, pa tudi velikrat knezi ali njihovi poslanci.

Po sv. maši prineseje sv. pismo v sredo zbora. Na povelje papeževo se preberejo razni načerti verskih in družih določil, in potem se predložijo kánoni, t. j. izdelane postave, in vsaki se praša začení pri naj višem in naj starejšem izmed škofov, ali kánon sprejme ali ne. Vsak odgovori: „Placet“ ali „Non placet,“ to se pravi: „da“ ali „ne.“

Reči so navadno že tako dognane, da je odgovor naj večkrat enoglasen „da.“ Ako bi se primerilo, da bi nekteri škofje drugač glasovali, morali bi se določilom drugih škofov podvreči, kakor vsi verniki, kadar je določilo od sv. očeta podpisano.

Pri zadnji seji vse zborove zapisnike na altariji podpišejo vsi očetje zbora; papež prvi, in za njim drugi ravno tako veličastno, kakor priprosto: († Ego, Pius, Episcopus Ecclesiae catholicae. († Jaz, Pij, škof katoliške cerkve.)

(† Ego, N.... Archiepiscopus (Episcopus) Ecclesiae N.... († Jaz, J.... nadškof (škof) cerkve J....) itd.

Kadar so se vsi podpisali, zapojejo papež zahvaljeno pesem in cerkveni zbor se konča s slavljenjem prečiste Device Marije in Svetnikov, in z željo, naj bo sklenjeno v prid in srečo vsih.

Očitne seje vatikanskega cerkvenega zbora so v baziliki sv. Petra, in to viditi je velikansko in častitljivo.

O časti Pija IX.

Kdo bi se čudil, da vsi otroci sv. cerkve častijo sv. očeta? Sej jih je počastil Bog sam in sicer ne po naravni poti, počastil jih je na poseben nenavaden način. Počastil jih je s tim, da jim je podelil posebno milost dolgo živeti, ter čakati sive starosti, ktera se bliža že največjemu številu človeških lét na zemlji. Psalmist pravi: „Število naših lét je sedemdeset in naj više osemdeset, in kar je više je v nadlogo in žalost.“ Le dveh lét še manjka sv. očetu k tisti starosti, ki jo sv. pismo naj više imenuje; le dve leti še in sv. oče Pij IX bojo slavno vladali toliko lét, kolikor jih je vladal prvi papež sv. Peter, čigar naslednikov ni še nobeden stoloval tako dolgo. Ako so pa sv. Oče pri silno težavnih delih, skerbéh in nadlogah svojega 23letnega papeštva še današnje dni tako krepkega zdravja, tako bistrega duha, ako so še zdaj tako terdne volje in tolike moči v djanji, da bi smel možak v svojih naj močnejših letih ponosen biti na takošne zmožnosti, kdo more še tajiti: „tukaj gospoduje roka Vsegamogočnega,“ ki svojega namestnika na zemlji prav posebno časti in poslavlja?

Bog pa sv. očeta ni le počastil z dolgim življenjem, temuč tudi z osebnimi krepostmi, ktere jim je ozališal z ljubeznjivimi darovi duha in serca, posebno olepšal z ono ljubeznijo, ki jih navdušuje, ki oklepa ves svet ter napolnuje s pravim spoštovanjem serca tistih, kterim se posreči priti pred obličje očeta vseh vernih.

Nadalje je Bog poslal sivega zlatomašnika z življenjem, ki je prepolno bogoljubnih del, na čast večnega Boga, v slavo in povišanje sv. cerkve, v zveličanje veliko milijonov neumerjočih duš, ter k pospehu in varstvu časnega blagra posameznih ljudstev in celih držav. Sad 23letnega papeštva Pija IX kali, se razvija in cvete v vseh delih zemlje, v mestih in vaséh, po palačah in revnih kočah. Vstanovili so naš sv. oče sto in eno škofijo ter petnajst nadškofij; in akoravno so stiskale v resnem in osodovitem času njihovo serce silo važne skerbi vsega sveta, vendar sv. oče pri tem niso prezirali posameznih skupščin, cerkvá in zaslužnih ljudi duhovskega in svetnega stanú, temuč tudi ti so bili deležni blagovoljnega in častnega priznavanja njega, ki more reči ko dobrega Pastirja naj viši namestnik: „Jaz poznam svoje ovčice.“

Še nekaj. Odkar je izustil Božji Sin besede: „Kdor ne zadene svojega križa ter ne hodi za menoj, ni mene vreden,“ od tedaj je križ znak njegovih ljubljencev, častno znamenje njegovih izvoljencev. Komu pa ni znana resnica, da naj veči križe nosijo v sedanjem času Pij IX? Geslo njihovega papeštva: „Križ od križa“ se vresničuje in dopolnuje v nenavadni meri, ki zbuja sočutje vesoljnega sveta že 20 lét; in vendar je veliki križo-

nosec križ, s kterim ga je Bog počastil, nosil slavno in možato v čast svojega Boga, v svojo lastno slavo in v blagor vélike čede svojih jagnjet in ovac. Bogata, razveselivna, blagoslovljena žetev se je že razcvetla iz setve, ki so jo s solzami namočili sv. oče. Vzor njihovega upanja v Boga, njihove pobožne serčnosti in terpljenji razsvetljuje spodbudljivo vesoljni svet; njihova možatost in nepremagljiva stanovitnost, s ktero branijo pravice sv. cerkve, njihov občeznani izrek: „Ne morem in ne smem“ postal je kažipot in zgled vsem onim, ki utegnejo priti vsled svojih dolžnosti v take razmere, kjer je treba veči pokorščino skazovati Bogú, kakor pa ljudem. Visokočastit prelat je nedavno v javnem nagovoru djal: „Pij IX so naj bolj znana oseba vesoljnega sveta; vsakteri otrok ti vé pripovedovati o njih; vsako verno serce zanje bije.“ To je gola resnica, to je sad in sicer ne naj manjši sad, ki izvira iz terpljenja velikega Pija, ki si je s svojim križem pridobil toliko slavo.

Če bi tedaj ne hoteli tacega naj višega pastirja in očeta častiti, kdo bi si mogel prederzniti upati ali celo tirjati, da naj kdo nas časti? Pa sej so nam znane besede našega Odrašenika: „Kdor vas časti, mene časti, kdor časti mene, časti njega, ki je mene poslal,“ in po pravici smemo pridjati: ako častimo sv. očeta, od Boga samega s takimi milostimi obdarovanega ključarja nebeškega kraljestva, častimo sami sebe. (V. Z.)

Nekoliko iz govora,
ki ga je imel preč. g. Alojzij Puecher Passavalli,*
iz reda kapucinov, nadškof lkonski in vikar bazilike
Vatikanske o začetku vesoljnega zbora.

V začetku spoznava svojo nevrednost, da mu je govoriti pred takim visoko častitim zborom, toda opert na besede: „mož pokoren bo zmage govoril“ (Pregov. 21, 28), se prederzne spregovoriti do tako velikega in imenitnega in svetega zbora. Tudi to ga je spodbudilo, da se derzne govoriti do zbranih očetov, ker je rojen v mestu, kjer je bil zadnji vesoljni zbor (v Tridentu).

Prične tedaj nagovarjati očete z besedami sv. pisma (Ps. 125, 6): „Hodijo in jokajo, kateri svoje seme sejejo; pridejo pa z veseljem, ter nesejo svoje snope.“ Euntes ibant et flebant mittentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos.

Aposteljni so v velikem terpljenji sem ter tje med pogane seme božje besede sejali in sicer „v puščavo derečih zverin in v globočino nepokojnega morja“ — „in silvam frementium bestiarum ac turbulentissimae profunditatis oceanum. (Leo magnus.)

Koliko dežel so prehodili, koliko morij preveslali; — koliko narodom — divjim in omikanim — govorili, da bi jih zares k križu pripeljali — in milosti (gnadi) pridobili. Od tega govori sveti Krizostom: „Kaj hočem govoriti in praviti od vaših težav? Koliko ječ ste posvetili? koliko verig olepšali? koliko muk prestali? koliko prekletstva preslišali? Kako ste Kristusa nosili? Kako ste cerkev s svojim ukom razveseljevali!“ Resnično tedaj govori David v psalmu: „Hodijo in jokajo, kateri svoje seme sejejo.“

Obilen pa je bil sad njih truda; kakor dež pomoči polje in seme požene in rodi sad, tako so bile resnice sejane od aposteljniov, močene z njih solzami in kervjo, ter je seme rodovitno poganjalo. Žalost njih se je v veselje spreobračala, ter vračali so se z lepim upanjem; — „prihajoči pa pridejo z veseljem nesoči svoje snope.“ — Tako tudi vi, prečastiti očetje, ste prišli in se sošli med mnogimi težavami, in sicer z upanjem, da si bote s sklenjenimi močmi seme resnice in pravice obilniši pridobili; in — vaše upanje ne bo zastonj. To vam

* Ne „Valencizni,“ kakor sem zadnjič pisal — po zmoti. J. G.

poterjuje imenitnost in tehtnost reči, o katerih se bo v tem vesoljnem zboru govorilo.

Govorilo in pomenkovalo se bo, kako bi se ljudstva iz gerdih in umazanih vodnjakov zmót izlekle in k čistim, nepotekljivim vodam Odršenikovim nazaj priklile; kako bi se cerkvena služba ali v novo zunanje oblekla, ali pa z novimi pripomočki podperla, da bi bila bolj rodovitna, pa da zamore še bolj služiti v ta konec, zavoljo kterega je postavljena in tako še bolj serca sv. Duhu odpirati; kako da bi se moči vernih sklepale v edinost (in unum), da premorejo ostudnemu početju brezbožnosti (ateizma) zoperstati, ga uničiti in izrovati; kako poslednjič, ob enem rečem, bi se duh in življenje kristjanov ponovilo, da bi se zopet svetilo v tisti luči, katero je bilo viditi v prvih letih, kadar je naša sv. vera — sprelepa hči Gospodova — vstanovljena v kervi serčne rane Jezusove — stopila s Kalvarije, da bi posedla vesoljni svet, kterega je od Očeta v nebesih za dedino prejela.

Prišli ste, očetje, kakor k drugi večerji; tedaj, bo tudi velika ljubezen iz nje izvirala in velike modrosti moč vam bo iz nje izrastla, tako da bote z enim duhom prevdarjali, kako priti v pomoč človeštvu v tolicih njegovih potrebah.

Vrnili se bote tedaj nazaj v svoje škofije, ter v novič sejali po svojem vinogradu, da vam obilniši sad rodi.

Toda ustavljali se vam bodo posvetni modrijani — tako rekoč dandanašnji posestniki zemlje; — vse bodo na kviško spravili, da bi katoliško vero v temelju njenem zmajali ter jo razdjali. O kolika vojska vam nastaja! O koliko sovražnikov vas čaka! In sosebnost nar večji vsih nadlog vam proti: vnémarnost (indiferentizem), ki duši naj drajši seme vere, in naj bolj pokvarja dan danes človeška serca.

Zoper to morate tedaj veslati, zoper to s svojo besedo kakor z orožjem hiteti, da zatrete to kačo — in varujete kakor hišni oče svojo hišo, svojo čedo, ki jo je Bog vam izročil. — Da je res taka povsod po svetu, tega ste vi sami priče, — vi dobro vse to veste, in tudi ni težko spoznati, ako ste dobri in skerbni pastirji, nad čimur ni dvomiti. Le samo ozreti se je treba med čedo, in očitne so nevarnosti, v kterih se ona znajde; — in le potem zamore pastir upati srečen konec svojega pastirstva, ako čuje vedno nad čedo in ako zamore reči s sv. Pavlom: „adimpleo ea, quae desunt passionum Christi in carne mea pro corpore ejus, quod est Ecclesia (Coloss. I, 24.)

Pa bodite serčni, prečastiti očetje, zakaj treba je po božjem skrivnostnem sklepu, da solze tečejo in se tudi kri preliva, ako hočemo, da seme evangeljskega uka sad rodi: blagor jim, ki so žalostni, potolaženi bodo.“ (Matth. 5, 5.) Kakor od aposteljnov, tako se bo reklo tudi od vas: „quoniam sicut abundant passionum Christi in nobis, ita et per Christum abundat consolatio nostra. (I. Cor. 2, 5.) Tudi vas čaka ravno enaki, kakor je bil njihov: „scientes quod sicut socii passionum estis, sic eritis et consolationis (7.)

In da bo vspeh vašega truda posebno srečen, se iz tega lahko prevede, da je med tolikim nasprotvanjem mogoče bilo vesoljni zbor sklicati. . . Res, velik bo vspeh, mogočen sad, da se le mi ne ustavljamo reki resnice in pravice, ki se bo kmalo izlila tje po svetu iz Vatikanske skale. Mislili smo res skoraj, ko je hudobija toliko rastla, ko so nasprotniki brez števila obdajali prestol sv. Petra in Vatikanski skali od vsih strani žugali, mislili smo skorej, da že tudi mi bomo pojemali svoj zadnji dih med razvalinami Vatikana zdihovaje z Jeremijem: „Quomodo sedet sola civitas . . . tributo“ (Žal.). Ali, kar na enkrat se med divjimi viharji hudobije in nasprotovanja posveti luči žarek, ter nas razveseli, ko

naš sv. Oče skličejo svoje brate in sinove k vesoljnemu zboru.

Od začetka je bila ta misel kakor meglica, ki naglo zgine, in težko smo verjeli, da se bo ta klic vresničil; pa sv. Duha moč ga je vresničila. Zgodilo se je kakor z drevesom v evangeliji, ki je izraslo iz naj manjšega semena. (Mat. 13, 32.) Že se nahajamo v nar mogočnejši baziliki keršanstva zraven groba obeh aposteljnov, — zraven grobov Leona, Gregorija in Krizostoma, kterih duh se je preselil med današnje očete in cerkvene pastirje; in kar nam je naj večji tolažba, mi smo zraven sv. Petra, kteri po svojih naslednikih terdi: „Ti si Kristus, Sin živega Boga“, — in na ktere besede mu Jezus z nebes odgovarja: „Et ego dico tibi . . .“ „In jaz ti povem: Ti si Peter, in na to skalo bom zidal svojo cerkev, in peklenke vrata je ne bodo zmagale.“

Tedaj očetje! delajte s pridnostjo in z veseljem v tem vesoljnem zboru, veselje vas čaka: „Amen amen dico vobis . . .“ Resnično, resnično, vam povem: vi bote plakali in jokali, svet pa se bo veselil; pa vaša žalost se bo v veselje spreobrnila. (Jan. 16, 20.)

Delajmo tako nevtrudeno, in s takim pridom, da kadar bo konec tega zbora in se po svetu zasllišjo besede „Visum est Spiritui Sancto et Nobis“ (Dj. ap. 15, 28.), se bo zemlja ponovljena vidila po besedah: „Emitte Spiritum . . .“ „Izpošlji svojega Duha in vse bo vstvarjeno; in obnovil boš obličje zemlje.“ (Ps. 103, 30.) To naj podeli na prošnjo brez madeža spočete Marije Dev. Jezus Kristus, ki z Bogom Očetom in sv. Duhom živi in kraljuje od vekomaj do vekomaj. Amen.

V kterem germu tiči zajec?

(Pomoček za dobre sklepe o novem letu.)

Kamorkoli se oberne, povsod nam vdarjajo na uho pritožbe o slabih časih; in vendar se kupčija odpira zmir na nove kraje, delavcem se plačuje njihov trud tako drago, in tudi marsikake družine precej dobro izhajajo! Kaj napravlja te pritožbe, v kterem germu tiči zajec? Mislimo, da jo saj nekoliko uganemo in pravo zadenemo, ako terdimo: Potrata in slastiljubje.

Kaj pa je potrata? Ako si človek kopiči mnogo nepotrebnih, pa še morebiti nadležnih mu reči. In kaj je slastiljubje? Pohlepa po nasladnostih; če dirjaš od samopašnosti do samopašnosti, od veselja do veselja, in se ne meniš zato, da zamujaš naj tehtniše dolžnosti. In kaj imaš od tega? Da tebe, pijančka, zmira večkrat glava boli, zmira večkrat žeja! Kako mnogi so današnje dni v tej ostudnosti do gerla zakopani! Globokeje mem vsih poprejšnih je sedanjí čas v to napako pogreznjen. K temu se dan na dan pripravlja več priložnosti, ter prihajajo mladi in stari sužnji ostudne nasladnosti. Ne le, da sladopeki pešajo, varé, kuhajo vsaktere sladnine, temuč zdaj že tudi po vsih oglih stojé prodajalci s slaščicami, o večerih po vsih gostilnicah zverstoma lazijo ponujalci raznih sladkarij. Kaj bo z mladino, zlasti šolsko, ki vedno obsipa take kramarje? Če se kaže nekterim meščanom pri tem dobiček, je to pač žalosten dobiček!

Vidimo pa tudi tožno prikazen, kako peša in omaguje čversto keršansko družinsko življenje pod gospodarstvom tacih škodljivih moči.

Mož ti poseda v pilnici, ta „šnopsljá“, ali pa ti zvraca vina kupico za kupico, si daje dobro postreči, verže nekterokrat kvarte, ali pa jih meče do polnoči, in le če se mu posreči, gre z malim zgubičkom domú. Doma pa se plete, kakor ravno nanese. Žena je čmerna in nezadovoljna, otroci tratijo čas po svoje, in ker jih nikdo ne podučuje, vzrastejo ti pravi divjaki, brez prave ljubezni do staršev; — sej se tudi ni čuditi? Oče je nad

njimi v pijanosti le rojil in rohnel, jih preklinjal in mazal z leskovim oljem, če so bili že vredni ali ne; mati ne more vsemu kaj, ali pa ima druge slabosti in napake. Hiša je zmiraj polna vsakterih grehov, ker ni reda in pravega gospodarstva v nji. Otroci si tratijo čas po svoje, hlapci in dekile se kretajo pri delu kakor polži; — vse gre rakovo pot, hiša se zadolžuje in gre naglo na beraško palico.

Tako se godi mnogokrat po deželi in po malih mestih, — kaj še le v velicah? Tu te tisuč in tisuč glasov vabi in kliče: na noge, v družino, na igro! Na vsih oglah so prilepljene sezenj dolge vabila k igri, na ples, v gledišče, k godbi, in vsakojakim veselici; tu se versti vedrilo za vedrilom vsako lepše od družega; vdeležujejo se jih oči in ušesa in vse čuvstva, pa tudi denarnica dobi kolero, soldi in goldinarčki derejo, da je joj, in tenek postane pismovnjak, temen tvoj žep: v enem samem dnevu ti uide zaslužek celega tedna. Od vsega pa prineseš domu težko glavo, opotekaje se spraviš, priležeš na posteljo, ali te morajo pa še drugi spravljati, uležeš se kakor živinče, ne misle ne na Boga ne na molite, vprosiš „matevža,“ drugi dan pa tožuješ, kako ti je znotraj slabo, in prihodnji teden spet, kako so slabi časi. —

Kdo je toraj slab, časi ali ljudje, ki so sužnji svoje pohlepnosti? Ali se smemo čuditi, da zraven tega še pri velicah davkih in družih obilnih potrebah gre vse rakovo pot? Ali bomo dolgo prašali, od kod toliko ubožcev? .. Veliko se jih zaplete v hudodelstva, da dobé prosto stanovanje v državnih samotarstih, narejenih po okusu liberalne čre. —

Kako bi se vendar to hudo zajezilo? .. Družinski očetje, na noge! Začnite vestno spolnovati svoje dolžnosti. Priporočite se pred vsem drugim Bogu za pomoč, povrnite se na stezo čednosti. Poprašujte se potem vsak dan: „Koliko morem in kaj smem za to in uno obrniti? Če se dohodki ne vjemajo z odhodki, kam bomo prišli?“ Pomislite: ena sama ura nespremišljene potrate in požrečnosti vas lahko pripravi za dolgo časa v zadrego, da ne morete davka plačati, otrokom obleke tegniti itd. Pa kam bodo pluli sinovi vaši, kako se hčere obnašale, če jim očetje niste zvezde na morji življenja, po katerih bi se ravnali v razkačenih valovih? V ti zvezdi je tudi sv. križ, učeč nas, kako je treba terpeti, se premagovati, se odpovedovati sladkostim.

Vedno zvesta nevesta Gospodova, katoliška cerkev, kliče ljubeznjivo, pa določno: „veruj, slušaj, odpovej se!“ Glasovi iz brezna pa zamolklo gerčé: odverzi vsaki jarem pokoršine, živi, vživaj vse po volji!

Slepa potrata dervi v nesrečo, v pogubo posamezne ljudi, družine, države. Potrata izpija človeku muzeg in moč, vgnjezduje se malomarnost in mehkužnost v vse njegove zmožnosti; ljudje oslabé, misli se popačijo, dobro se več ne prileže, naj pregrešniše reči se mu priljubijo, izcimi se čisto narobe-svet v posameznih sercih in v celih družbah. Naj bogateje družine ubožajo in se utopé v silno reko vsaktere razuzdanosti, ako se za časa na bolji pot ne obernejo. Tudi Rousseau je djal: „Ko bi ne bilo potrate, ne bilo bi ubožcev!“ To sodbo poterjuje skušnja. Slepa potrata in zmehkužena poželjivost je skopala grob Rimu, gospodovala je pri Gerkih ob času propada, uničila je Tir, Babilon in veliko družih narodov in mest.

O tej pregrehi je djal zveličani Ludvik Granaški že pred 300 leti: „En sam gozd zadostuje obilno velikemu številu slonov; trebuhi pohlepnega pa morajo služiti zemlja, morje in reke?“ In začudil se je nejeverec Seneka, rekoč: „O bogovi, koliko ljudi se mora potiti zavolj enega samega trebuha!“ In res, kaj je bolj ostudnega, kakor pri pojedinah po nepotrebem v želodec

liti in mašiti, kar bi mnogim pomoglo na noge? In ktera očetova dedšina je tako velika, da bi je ne usušile vedne igre, zarad katerih se naj večí bogatuši pogreznejo v revšino in velike dolgove?

Z enacimi besedami je grajal zadegovanje že Ludvik Granaški. In naš čas, ki se baha, da je čas razsvitljenja, napredka, boljšega okusa, uglajenih šeg, in večega blagra v državah in med državljani, naš čas, ki se baha s svojim hitrim napredkom in oliko, goji in podpira na vso moč slepo potrato, vedno napoveduje pojedine, katerih slednja kakor hudournik napravlja silne derče, in se nagloma razprostira po mestih in od tod po deželah. Koliko gospodarjev zasedí v gostilnicah svoje posestvo! Koliko ljubljanskih delavcev z otroci vred morebiti ravno zato mora zgodej začeti stradati in vsaktero revo terpeti, ker so ob nedeljah in praznikih v Šiški svoj „keršanski nauk“ imeli! A. J.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Na novega leta večer so rokodelski pomočniki obhajali svojo božičnico prav prijazno in po domače. Petje in glasovanje se je razlegalo. Predsednik g. dr. Vončina je v govoru omenil, da sedanji čas je tudi ta družba nekako v samoto, v tihoto pribezala, kakor nekđaj njen pomočnik sv. Jožef v Egipt, dokler sedanji strupeni veter piha, ter pridejo boljši časi tudi za njo. Opomnil je družnike, da naj bodo previdni zlasti sedanji čas; omenil je med drugim, kako silno brezbožne načela in nauke trosijo kolovodji delavskih družb po več krajih, kako rogovilijo zoper Boga, državo in posestvo s svojimi socijalistiškimi in komunističkimi namerami. — Veliko, zalo božično drevo, polno dobrót in lepotij je stalo na eni strani z neštevilnimi lučicami, na drugi strani so pa bile jaslice. Ob koncu so se družniki še s tombolo pokratkočasili. Ko bi mnogi rokodelski mladenči vedili, kako je tu prijetno, pa koliko se dá koristnega naučiti, gotovo bi jih veliko pristopilo k tej lepi družbi.

Na Gorenškem je silo veliko snega. Bati se je torej povodnji po krajih, ki so ji podveržene, kedar začne sneg kopneti. Na Ogerskem je Tisa že zdaj izmed bregov stopila in storila za 500.000 gl. škode.

Iz Teržica, 31. grud. — Z žalostjo sem zvedil nemilo osodo, ktera je 16. grud. zadela mojega tovarša (oba sva pred kratkim bila privatna součitelja v Waldherr-ovi učilnici) gospoda Martina Šuher-ja, doverš. modroslovca iz Štajerskega, umerlega za vročinsko boleznijo v ljubljanski bolnišnici. Dovolj mi, blaga „Danica,“ da uterгам cvetko prijaznosti in jo pokladam pokojnemu na gomilo:

Oh, dokončal si trudno pot življenja!
Veter pihne, peresce pade z drevesa,
Dan za dnevom sapa smertivna otrésa
Cvetje ločenja.

Vse si prehodil modrih véd stopinje,
In namenjen mladino skerbno učiti,
Moraš zgodaj zvoljeni stan zapustiti
Drage družbine.

Daleč oddaljen preč od svojih doma
V kraju tujem zbolíš in zadnjikrat zdihneš,
Zvonček smertni klenka, ko „z Bogom!“ Ti vtihneš —
Duša odroma.

Vzela v naročje hladna Te gomila,
V pozabljivost vesoljno grob Te zakrije,
Nepozabljen prijatlom spomin Ti vije
Solza njih mila!

Hrabrosl. Pernč.

Z Gorenškega, 1. pros. — „Danica“ je prošena sledeče verstice javnosti priobčiti:

V št. 52 od 29. grudnia 1869 najdem pismo iz Gorenškega, v katerem nekdo železnične zadeve zaradi odkupljanja zemljiš popisuje. Kolikor sam vem in sem iz verjetnih ust slišal, so se res zemljiša po omenjeni ceni na štirijaški sežen odkupovale, toda pri tem se mora pomisliti, da ti kupi niso merodajni, temveč ako se spominjamo, da te odkupljene zemljiša je kupila družba, ktera ima ne samo 5, ampak tudi po več desetih odstotkov po napravljeni železnici, mem tega, da gorenjski kmet mora k temu početju svoj svet dati, in zanaprej ne more več toliko pridelati, kakor je do zdaj pridelal. So namreč tukaj, posebno na gorenjem Gorenjskem kmetje, kterim so se zemljiša pretergale in po večem pokončale; torej se je mogla pri cenovanju tudi škoda v ozir jemati. Zato so tudi precej veliki zneski, s kterimi si bo marsikteri kmet opomogel, ter bo še ne zbrisane dolgove poravnal, in zemljišne bukve si očistil.

Nasledek té cene bi utegnil morebiti vzrok biti, da komesija, ki ima letos zemljiša zavoljo zemljišnih davkov ceniti, se tudi na to cenitev opira, kar bi posebno nasprotni listi utegnili novim cenilcem zatrobiti, kakor nam je že tudi zatrobil znan gosp., kterega ime si za drugo pot prihranim. Toda vediti se mora, da Gorenjec ima ravno po železniški čerti kaj malo polja; torej ima taisto samo za njega posebno veljavo, kteri „pretium affectionis“ pa ne more podlaga davkarske zemljišne cenitve biti, kar naj bi si prihodnji cenitelji dobro zapomnili, da ne bi bila zopet dezela z davki preobložena.

Iz Kostanjevice. V zadnjem listu „Zg. Danice“ l. 1869 naj se blagovoljno popravi pomota. V četerti versti od spodej v dopisu ni bilo govorjenje o farni cerkvi in o farnem patronu, ampak le o mestni cerkvi, posvečeni sv. Miklavžu, ki pa je tako zapušena in notranja oprava tako slaba, da se že kakega pol leta nič več ne opravlja Božja služba v nji, ali da je, kakor pravimo, zaperta. Le o popravi in obnovljenji te mestne cerkve se imajo one verstice razumevati. Kakor na to že kažejo besede: mestnjani, pomočnika in varha zoper povodenj. —

Iz Maribora. (Prémišljevanja o novem letu.) Katoliška reč je vse kej druga na papirji in pa v življenji. To se kaže povsod, v tem trenutku pa morebiti nikjer bolj, kakor pri nas v Mariboru. Mnogo bilo je že šuma in ropota po novinah o katoliških družbah po slov. Štajerskem, toda le tu in tam se ktera plaho in sramožljivo prikaže kot podlesna veterница spomladi, ki se prav ne upa izpod zimske odeje na merzli veter malega travna. — Stermeli smo naj bolj tudi čitajoči nedavno v „Vaterland“ dopis iz Maribora, ki nanzanja svetu, kako živo da se tukaj poganja vse in giblje za vstanovitev kat. konserv. društva, in kako da se bo kat. svet čudil videvši plodove kat. društva! Osupnila nas je močno ta novica, ker tukaj živa duša nič ne vé o pripravah za vstanovitev katoliškega društva, in se je nemara kdo s to izmišljeno novico hotel Mariboržanom pošaliti. Smešno pa je to, da je že ene dni poprej poslužljiva „Marb. Ztg.“ zatrobentala, da se pri konzistoriji (!) priprave delajo za klerikalno društvo, da je toraj treba paziti, da se klerikalna agitacija ne počne! — Pravo! „Velika je Diana“ mariborska! — Čeravno so jim to za zdaj le strahovi, je vendar očitno, kako silno liberalizmu do živega sega, ako se katoličani, ki nočejo le po imenu to biti, ožje združijo, in tako liberalcem, ki hoté povsod zvonec nositi, nekoliko tal spodmaknejo. — Kedaj se na bolje oberne, da bi tudi v Mariboru katoliško društvo se osnovalo, se zdaj povedati ne dá. Težave so velike, pa morebiti tudi prevelika plahota od druge strani.

Onih, kterim bi prav za prav potreba bilo posvetiti v katoliških rečéh, ter jim razgnati debele predsodke, teh je v Mariboru legijon, več kakor v marsikterem drugem mestu. To pa so stranoma nemški in nemškutarski liberalci, kterim je duhovstvo že zavolj narodnosti zoperno, stranoma pa gmotnjaci (materijalisti) obojega spola, kterim so itak vse cerkvene naprave tern v peti, ker zavirajo človeku poltnost (mesenost), ki pa je temu plemenu poglavitno načelo. In ker je liberalizem hud sovražnik vsemu, kar koli cerkev počenja, jih je zopet mnogo družih, ki se tega sovraštva bojé in z nikomur ne deržé. Taka je pri nas, in upati ni, da bi skoraj boljše bilo.

Še nekaj naj omenim, kar nova doba v njeni pravi podobi kaže. V mestnem šolskem odboru je tudi naš učitelj M ič, znani slovenski narodnjak. Že v prvi seji je razodel krivico, ki se slov. jeziku godi v mestni dekliški šoli, iz ktere so ga nemčurji celó izpahnili. Obveščal je slednjič M — čev nasvet, da naj se v vsakem razredu slovenski jezik uči, kar se tudi godi, čeravno se je bil ta sklep zatajil v zapisniku, ki se je v drugi seji bral, da ga je bilo potreba po novi interpelaciji od mertvih vzbuditi. Ako se po tem takem vsaj nekaj pravice daje slov. jeziku v mestni šoli, bi pač prebritka prikazen bila, ko bi slov. narodnost v dekliški šoli, ki jo šolske sestre oskerbujejo, ne našla tega, kar žalibog do zdaj še ni, ker razun ene vse druge učiteljice nemško podučevajo.

Zanimivo je tudi to, ko je okrožni šolski odbor volil posameznim srenjam krajne šolske očete (ortsschul-aufseher), se je voda zopet na nemškutarski mlin napeljala, ker so vsem srenjam ali terde Nemce, ali pa glasovite nemškutarje za nadzornike dali; dva sta v M. stanujoča za — vnanje šole, eden ima celó dve v različnih krajih v svoji skerbi. Kakor v politiki, tako se utegne tudi pri šolah nemški liberalizem čisto zdelati; kajti gorjé šolam, ako se pri njih bolj na političko, kakor na pedagogičko stran dela!

Iz Tersta. Naslednji častiti gospodje kleriki 4. leta so dobili 23. mašniško posvečenje: Natal Depiera, Fr. Franza, Ignacij Germ, Anton Jakomin, Matija Rebolj, Avgust Skočir, Fil. Vončina. V semenišče v Gorici so sprejeti gg.: Ant. Faven, Janez Gabrielič, Albert Jelušič, Fr. Muješan, Ant. Puž. Bogoslovje je zapustil g. Juri Viezzoli. G. Ad. Haunel je prestopil v goriško nadškočijo; nasproti pa je g. Avg. Skočir od ordot sprejet v teržaško semenišče.

V Neapelnu, kakor je znano, so bili verski sovražniki napravili nekaj zoper-koncil v kljub katoliškemu vesoljnemu zboru v Rimu, kterega je pa vlada razpodila. Ravno tisti čas pa, ko so uni sovražniki stole zasedali, se je zbrala v Neapelnu tudi nova katoliška družba mladenčev, naj več iz boljših stanov, ki ima namen poganjati se za katoliško reč, posebno v éverstih govorih. Precej v dan pričetja so imeli te-le govore: „Neapel je mesto neomadežano spočete Božje porodnice; vesoljni zbor in občinska družba; katoliška družba je mati olike.“ — Kako malo sreče imajo rogovileži zoper vesoljni zbor, je skusil tudi neki psevdoliberalce žalostnega glasú v Gradcu, kterega so hotli delavci s kolodvora na dom spremiti, ko se je bil iz Neapelna potepeno domu povernil; toda vlada tudi tukaj te očitne berklarije ni dopustila. — Vlade že spoznavajo, da je bilo silo napačno, ko so dopustile socijalističkim derhalim v začetku rojiti zoper cerkev, ker le prekmali so jele roge nastavljati tudi zoper vlade. Pa kaj čudo? Sej so neki vekači teh družb na Francoskem in na Nemškem tudi že samemu Bogu vojsko napovedovali! S tem pa ne merimo na delavce, ampak na njih zapeljivce.

Iz Rima. 24. decembra. (IV. pismo.) Daues so bile slovesne večernice v baziliki sv. Petra.

K tim se je bila zbrala večina v Rimu pričujočih škofov ob 3 popoldne v imenovani stolnici. Po navadi je obstopila vojaščina sredo velikanske cerkve, tedaj prostor in pot naredila, da so zamogli sv. Oče brez zadržka med brezštevilno množico ljudstva do sv. sedeža.

Ko je bilo vse pripravljeno, pridejo sv. oče po stopnicah, ki peljejo iz njih palače v kapelo bazilike, ki ima oltar presv. Reš. Telesa, ter gredo v kapelo sv. Gregorija, se tam preoblečejo v papeževo obleko, imajo tudi tijaro na glavi, to je, mitro ali papeževo kapo s tremi kronami. Stopijo na lepo s pozlačenim škerlatom preoblečeno nosilo, se vsedejo na prestol, ki je tam pripravljen, 12 mož jih vzdigne ter jih nesejo proti velikemu oltarju v procesiji. Pri ti procesiji so vsi papeževi hišni in deželski strežniki in domači duhovniki. Eden izmed njih nese papeževo „tijaro;“ med temi in med papežem gredó, dva in dva skupaj, vsi kardinali, kar jih stanuje v Rimu; ob stranéh spremljajo Švicarji, to je, papeževi vojaški stražniki (160 mož), ki se verstijo pri straži po vsi papeževi palači; pred procesijo pa greste dve kardeli papeževe plemenite straže (nobelgarde), mladi gospodje iz naj višjih hiš, po vojaško oblečeni v rudeče z zlatom obšite suknje in bele hlače z visokimi škornjami, svetlo čelado, zlo pozlačeno, z dolgim protom na glavi in z golim mečem, ter se vstopijo po dolgim ob strani blizo papeževega sedeža.

Ko se procesija začne, pričnó papeževi pevci lepo prepevati, in pojó tako dolgo, da sv. Očeta prinesejo v cerkev; ko pa jih je na visokem sedežu v sredi brezštevilnega ljudstva viditi, v tem trenutku se glas trobent zasliši, ki prav dobro vstreženo čiste in soglasne napeve trobijo, dokler jih ne prinesejo do njih prestola, ki je napravljen pod visokim nebesom ravno na sredi pred velikim oltarjem, v katerem je hranjen prestol sv. Petra.

Kakošen je čutilje, ki človeško serce presune, kadar sv. očeta počasi med trumami ljudstva nesejo, to je težko razločiti. Toliko je gotovo, da neka sosebna vdanost, ljubezen, sklenjena z globokim spoštovanjem napolni serce in dušo, kadar telesno oko gleda visoko na lepem odru in prestolu sv. očeta počasi premikati se naprej. Ta sveti mož je res Kristusov naj vikši namestnik na zemlji, on je naš oče, — o ko bi se vsi narodi z njimi hotli skleniti, kako dobro bi bilo; — o ko bi pač vsi njih uku se vdali, kako srečni bi bili, da bi tako vsi narodi bili ena čeda, in bi se znašli v enem hlevu. Vsak čas, kolikorkrat si v veličastni baziliki sv. Petra, slišiš govoriti skoraj vse jezike, vidiš ljudstvo vsih stanov, obojnega spola, mlade in stare, in tu te popraša prijazno kak Anglež ali Francoz ali Španjol, ali Amerikanec. Prijazno mu odgovoriš, ako moreš; ako ne razumeš njih jezika, ti je latinščina v pomoč, in tako se, kolikor moreta, prijazno dopovesta. Vse tedaj sklepa bratovska ljubezen med seboj, in vsih serca so obrnjene v ljubezni do enega očeta, katerih blagoslov vsaki želi, pred katerim vsaki poklekne. V novič tedaj zdihne duh: o zakaj nismo vsi ljudje po svetu z bratovsko ljubeznijo v eni cerkvi sklenjeni, — zakaj ne spoštuje že zdavno svet v tem sv. očetu svojega edinega poglavarja v dušnih rečeh, in pravega naj višega pastirja? Duh tedaj žalosten postane, se obrne k kraju, kjer počivate sveti trupli apost. Petra in Pavla, in prosi rekoč: O ss. aposteljna, vstanovnika sv. kerš. kat. cerkve, sprosita vidva pri našem nebeškem Učeniku in Odrešeniku, da bode le ena čeda in le en hlev na zemlji! Sprosita pravo edinost tudi vsem udom katoliške cerkve, da bomo med seboj kakor bratje, ter pokorni svojemu očetu, Kristusovemu namestniku na zemlji!

Kdor pri sebi nosi lukalo, kakor se v glediših rabi (jaz imam to reč zmerom seboj), lahko celi čas procesije sv. očeta dobro pregleduje, ker to lukalo jih prav blizo

kaže, in viditi jih je tudi zavolje tega lahko, ker celi čas procesije na prestolu sedé, kateri stoji pribit na odru, ktereга 12 mož na ramah nosi.

Vtisnil sem si tedaj prav dobro obraz in vso podobo sv. očeta v spomin. Oni gledajo s svojega prestola na ljudi, kateri ob stranéh v dolgih verstah natlačeni stojé, in pokleknejo, ali prav za prav počenjajo in se nekoliko pripogujejo, zakaj poklekniti v tacem gnjetu skor ni mogoče. Prijazno, skoraj smehljaje sv. oče blagoslavlja ljudstvo na obe strani.

Pridši na veliki prostor, ki se razteza od „konfesije“ (velikega oltarja) pod kupljo pa do stene, postavijo nosilo s prestolom na tla, sv. oče spremené „tijaro“ z „mitro“, gredo na svoj sedež, ki stoji ravno pred velikim oltarjem, zakritim z dražimi škerlatnimi zagrinjali, in tam se usedejo, obrnjeni po cerkvi. Na oba kraja tega trona po dolgem je veliko klopi, po katerih sedé vsi škofje, ki so prišli na vesoljni zbor, tako da versta na desni gleda proti versti na levi, papež pa so obrnjeni proti oltarju, ki stoji nad konfesijo pod kupljo. Ves ta prostor od kuplje naprej do konca cerkve, — velik kakor velika cerkev, je odmenjen le za škofo za celi čas vesoljnega zbora, da zamorejo vsi pričujoči biti pri očitni cerkveni službi. Na strani „konfesije“ pri enem velcih stebrov, ki podpirajo mogočno kupljo, je odločen in izdelan kraj za papeževe pevce.

Ko so bili zbrani vsi skupaj, sv. oče zapojejo predglase (antiphone) in molitve, pevci pa psalme in himne; vsi drugi pričujoči pa molijo na tihem vsak za se.

Ko vse mine, se podajo sv. oče zopet v procesiji v ravno tem redu nazaj v svojo palačo. Ta dan bi se mi bilo lepše zdelo, ako bi bili vsi zbrani škofje skupaj prepevali psalme; o kako veličastno, mogočno bi to bilo! Toda v baziliki ne odstopijo ne za betvo ne od svojih sicer lepih šeg.

25. decembra. Sveti božični dan zjutraj sem sv. mašo bral pri sv. Avguštinu. Lepa ta cerkev je v tri čolne razdeljena; njeno ozidje je od znotraj vse z marmelnom prevlečeno in oltarji so tudi vsi iz dražega marmeljna postavljeni. V stranski kapeli zraven velicega altarja počiva truplo sv. Monike, matere sv. Avguština. Ni bilo drugač, da sem se pred ta večer nekoliko bil prikupil v. č. opatu, ter mi je bilo mogoče ta dan zjutraj pristopiti k oltarju, zakaj silo velika truma duhovnov je hotela tu sv. mašo brati, in marsikteremu ni bilo privoljeno; treba mu je bilo drugod cerkve in oltarja poiskati.

Ob devetih dopoldne so sv. oče z ravno tako slovesnostjo v baziliko prišli, kakor pred ta večer k večernicam; tedaj so brali sv. mašo pri oltarju, ki je le njih oltar, to je, pod kupljo, nad grobom ss. ap. Petra in Pavla. — Pri procesiji so med družimi tudi nekteri papeževi duhovniki — 12 vsih skupaj — nesli papeževe „mitre“ in „tijare“, ki so jih na oltar med svečnike postavili. — Med slovesno sv. mašo se je pel sv. evangelij v latinskem in gerškem jeziku. Da med povzdigovanjem sv. oče presv. Reš. Telo pokažejo vsim pričujočim, da se okoli in okoli sebe s povzdignjenim sv. Reš. Telesom obrnejo, da pri povzdigovanji doni glas tromb harmonično med oboke bazilike, da sv. oče gredó pred obhajilom na svoj prestol, in nekdo nese z njimi presv. Reš. Telo, ktereга sedé na svojem prestolu zavžijejo, kakor tudi presv. Rešnjo kri, ktero po zlati cevki serkljajo iz keliha, da potem obhajajo tiste kardinalne in skrivne kamernike, ki niso duhovni, in da se potem vernejo k oltarju, tedaj dokončajo dar sv. maše, — vse to je nekterim že znano.

Ko je vse dokončano, vzamejo zopet tijaro, stopijo na oder, se vsedejo na prestol, tedaj jih nesejo v procesiji po baziliki domú.

Ko so na prestol sedli, sem zapazil skoz lukalnik,

da so roke sklenili in se s sklenjenimi rokami ozerli prav milo proti nebu. Zdelo se mi je, kakor da bi oni v svoji ponižnosti obžalovali, da jih vse toliko in toliko časti, da jih nesó, da vse pred njimi poklekujе, toda nolni veličastva se zopet ozirajo, kakor bi bili hotli reči: Res je, da mi čast več ko navadno skazujejo, ali treba je te časti, zakaj čast ki jo skazujejo meni, ne veljá meni, temveč Kristusu, ktereга namestnik sem na zemlji. In še bolj me je merzlo sprehajalo od velicega častjenja in od spoštovanja, ki me je presunilo, ko jih ne-sejo ravno memo mene, in ko se mi je zdelo, da so oni oziraje se na zbrano ljudstvo tudi mene milo in ljubeznjivo pogledali.

Res, nekaj čeznatornega, nekaj svetega vidiš, kadar gledaš v mili obraz našega sv. očeta. Gledal sem za njimi, dokler sem zamogel, in ko so mi zginili spred oči, so mi solze oči zalile, sam ne vem kako.

Preč. škofje so bili pri celi slovesnosti skoraj vsi pričujoči, in ko vse mine, se začnó dolge njih verste snovati iz prezbiterije doli po veličastni baziliki. Njih strežaji, tajniki, kapelani se pa vsaki po svojem prizadeva svojega višjega najti. To je gnječa, to je skerb! In potem koliko gnjetenje od sto in sto kočij pred papeževo palačo! — Kočije kardinalov so rudeče in zlo pozlačene, vsaka s petimi strežeji. Vmes so žendarmi in dragoni na konjih, ki skerbé za lepi red in mir, da se kaka nesreča v takem gnjetu ne zgodí. Tako je vselej po vsaki seji, kongregaciji, kakor so bile zdaj po versti ena za drugo.

Bile so namreč te seje 20., 28., 30. decembra in 3. jan. Škofje zdaj govore po versti, namreč vsi tisti, ki so se kakor govorniki napovedali. 28. dec. sta govorila med drugimi prevzv. škof Strosmajer in kardinal Ravšar; bilo jih je takrat 7 govornikov; 30. decembra 5, in 12 jih ima še govoriti, in to vse o dogmatskih rečeh, v kterih se ima 6. januarja sklep storiti, ter očitno dotični dekreti (določbe) razglasiti.

Veliko je brati po časnikih o razpertji med škofi, pa to ni res; zakaj ako so tudi znabiti eni drugačnih misel v nebistevnih rečeh kakor drugi, vendar ni dvomiti, da na zadnje se vsi zedinijo, ter ne bode v nobeni reči razporov. In akoravno je težavno, če v zadevi jezikov pri očitnih zborih eden družega popolnoma ne razumejo,* se vendar popolnoma zedinjajo v posebnih (privatnih) sejah, ki jih imajo po raznosti narodov, si tam vse razložijo, in zopet vse vstanovijo, kar se bode v prihodnji očitni kongregaciji govorilo.

(Da vsaki ume, naj ponovim, da seje so trojne: 1. privatne (uniones) po raznih narodih, ali pri kakem kardinalu, ali pri drugem znamenitem škofu; 2. očitne kongregacije v baziliki sv. Petra, kjer so vsi škofje pričujoči, pri kterih so očitni govori, in se dogovarjajo zastran tega, kar se bo v seji določilo; 3. očitne seje, kakor je bila prva 8. decembra, in kakor bo 6. jan., v kterih se bodo sklepi ali dekreti dokončno vstanavljali in razglašali.)

28. dec. Danes je bil sosebnó lep in srečen dan za me, ker popoldne ob četert na šest sem imel srečo pred sv. očeta priti. Šel sem namreč dopoldne sam v Vatikan tajnika „maggior doma (velikega hišnika)“ vprašat, ali bi moj prevzvišeni nadškof s teržaškim škofom pri sv. očetu zaslíšanje dobili. Pred ko je pol ure minulo, sem privoljenje dobil, ter smo se popoldne ob omenjeni uri peljali v Vatikan. Tam stopimo iz vozov, gremo po širokih marmeljnatih stopnicah v tretje nadstropje,

tam skoz dve sprelepi veliki sobani, v kterih so bili viditi strežeji in švicarski vojaki, in poslednjič pridemo po dolgim ozkem mostovžu do sobice, v kteri vedno čujejo papeževi domači duhovni med njimi „maestro di camera;“ in ti nam odločijo prostore v bližnji sprelepi prestolni sobani, da naj čakamo.

Čez malo časa pride gosp. pobisnik papežev (maestro di camera) po prevz. nadškofa našega, da naj gredó k sv. očetu v njih sobico, v kteri oni čez dan delajo, moljio pišejo itd. — In ko okoli četert ure mine, pride ravno tisti milgsp. (monsignore) po mene ter me pelje pred sv. očeta, poklekne in odide, — tudi moj prevzv. nadškof odidejo in z najdel sem se sam, klečijoč pred sv. očetom. Kakor sem bil pri tej priči skoraj ob ves pogum, vendar sem se bil toliko oserčil, da sem spregovoril ter po laško rekel: Santità — non poteva esser più felice e ricevere più grande grazia, che questa, che mi trovo davanti Vostra Santità, che mi e permesso di bacciare il Vostro sacro piede. Vaša svetost, ni me mogla večji sreča zadeti, ko ta, da se znajdem pred Vašo svetostjo itd., in poljubujočemu jim nogo, mi podajo roko ter jim jo poljubim, na to vstanem, vzamem v roke darove, ki so jih poslednje mesce duhovni goriške nadškofije sv. očetu odmenili, ter rečem: „Tu si prederzujem predložiti Vaši svetosti majhno reč, v znamnje, da vsi tisti, ki smo to za Vašo svetost zložili, in z nami vsi prebivavci naše škofije smo pripravljani vse le mogoče storiti za blagor Vaše svetosti, in za Vas tudi življenje dati, ako bi to Vaš blagor tirjal.“ Nato mi roko podajo in rekó: „Res, dobri otroci moji ste; to mi je kaj ginljivo in me veseli, preveč se škodujete zavoljo mene. Bog vam plačuj, Bog vas ohrani!“ — Na to zopet poklekнем in rečem: Nikar naj mi ne zameri Vaša svetost, da Vas ponižno prosim blagoslova za-se, za svoje dobrotnike in za svojo žlahto, za svoje prijatle in znance, in za svoje duhovne sinove in hčere.“ Na to so nekoliko ginjeni z desnico križ čez-me storili in rekli: „Deus benedicat vos omnes.“ Tedaj mi v novič podajo roko, in ko se po navadnem poljubovanju globoko priklonim, me prijazno pozdravijo, ter grem.

Na to so prevzv. škof Teržaški šli pred nje, ter se kako četert ure pri njih pomudili. — Oba prevzv. škofa sta bila zlo prijazno sprejeta od sv. očeta, in marsikaj sta se z njimi pogovorila o domačih kakor tudi splošnih zadevah cerkve in raznih deržav.

Kako ginjen je katoličan, posebno duhoven, ki se znajde pred takim gospodom, kakor so sv. oče, ki so edini na zemlji, ter jim enakega nobenega ni, ne v velikosti duha, ne v modrosti, ne v imenitnosti, — to le ta vé, ki pride pred-nje in z njimi govori. — Res, svet mož so oni, — brati jim je to iz vsega obnašanja; — res, prijazni, dobrovoljni, ljubeznjivi so Pij IX. Blagor mi, ki sem to srečo dosegel; pozabil ne bom nikdar tega dne, — zapisati pa več nisem v stani; občutljivi, ki sem jih v pričo sv. očeta imel, se ne dajo po peresu na popir djati, — ostanejo v sercu in ni jih moč na znanje dati. Z Bogom!

Peltnovec.

Zgubljeni sin nima nikjer pokoja. Novo-joršk cerkveni list piše, da odpadnik Hijacint je bil nektore dni v Boston-u, pa se je zopet v novi Jork vernil in da namerja jo čisto kmalo zopet na Francosko, ker mu vender v Ameriki nič dobro pri sercu ni... Radi verjamemo.

Vse zavoljo dobičkarije. V nekem bukvarskem tergovišču, ki se je v tudi že okoli duhovstva smukalo, smo te dni vidili izpostavljen iztis iz med prvih garjevih listov celega cesarstva. Ali je to moškost in značaj: prodajati „angelce“ in „hudičke“ skupaj?*

* So n. pr. škofje jutrovnih obredov, ki ne znajo latinskega jezika. V mestu Tiru sem govoril s škofom po arabsko. Zaderžek pa zna tudi ta biti, ker razni narodi latinske besede po svojem izgovarjajo in zatezajo. Gotovo pa je, da naj večí del se v latinščini med seboj razumevajo. Vr.

Razgled po svetu.

Zastran ministerske kvasitve. „Politika“ po daljšem izpeljevanji sklene, da se globoka rana v državem organizmu ne more več skrivati. Prostostna, politična, narodna, denarstvena (pač tudi verska) in vsaktera nezadovoljnost raste. Sama menja osebstva nikakor ne zadostuje. Prerojenje je edini pomoček, in sicer tako prerojenje, kakoršnega iše zgodovina in lastnija dežel in narodov habsburškega deržavstva. Edina federacija (vladanje z enakopravnostjo vsih narodov), ki ni nikomur v škodo razun le krivici in nadvladarstvu, zamore še odgnati deržavino bolezen. — Pri iskanji pomočkov za ozdravljenje bolnih deržáv, se nam zdi, pa svetovavci in zdravniki premalo gledajo na ozdravljenje posameznih udov po moraličnih ali duhovnih pomočkih. Ako se strelja dolgo časa v naj boljši lekarnico, nazadnje ne bo veliko zdalo, če se bolniki tudi s smodnikom kadijo. Cerkev je še vselej imela naj boljši zdravilo za deržave in za posamezne njene ude; tudi zdaj ima še zmožnosti zadosti, da vse ozdravi, ako se spoštuje njena lekarnica in ona sama, kakor je dolžnost. Zbrani očetje in zdravniki v Rimu gotovo tudi v tem oziru ne bodo opustili nasvetovati tega, kar je v blagor narodom in deržavam. Sej ravno zoper glavne bolezni sedanjega časa se je vesoljni cerkveni zbor zbral v Rimu.

Zoper bolni liberalizem, češ, da tatinstvo in razbojništvo čehljá, ima „Politik“ (št. 353) kaj resen dopis. Dopis omenja, kako se jetnikom po ječah le malo neprijetnega godi, in marsikterega doleti še telesna dobrotnica (materiélna obilnost), o kakoršni se mu poprej še sanjalo ni. Čisto res je menda, kar je „Posel z Prahy“ nedavno naznanil, da sta dva jetnika iz Kartavze bila v Oujezd-u pri Hořiču na plesu, — tedaj 3 ure deleč od jetnišnice in eden jetniških čuvajev je bil z njima za nadzornika. Iz te naprave, pravi dopisnik, so poleti večkrat jetniki po gostilnicah v spremstvu viših nadzornikov pri kozarcih pive prav dobrovoljno čičali, ali po taki vedrilni urici po cestah in drevorednicah domú tavalí. Ravno v ti napravi so se te dni jetniki skoz delj časa hudo puntali. In kaj jim je služilo za pričino k temu? Neko nedeljo so dobili „ti gospodje“ k mesu novo jed: rajž z grahom; in lejte! meso so blagovolili milostno sprejeti, prikuho pa so mirno odvernili. In popoldan, ko so se od „španciranja“ domu vernili, so jeli tako rojiti, da je bilo treba vojašine za pomoč. Ali ni to že vender prečudno, da je po ječah mogoče puntati se? Kakošen je ta popisan star jetništva v dobi bolnega liberalizma. Kaj bo pa zunaj, če v ječi tega največega zlega ni moč odverniti? Dopisnik praša k koncu: kako je kaj tacega mogoče v dobro vravnani napravi, in kako je po avstrijskih kaznivnicah? in pristavlja, da občinska družba, ki z davki jetnišnice ohrani, ima pravico to prašati. Sploh znano je, da vse se pritožuje zoper to, da tatovi in razbojniki po ječah celo z jedmi izjédi delajo ali pa se jesti kujajo, ko drugo človeštvo tolikanj terpi za revni vsakdanji kruh.

Iz vesoljnega zbora. V odbor „pro rebus disciplinae“ (za red in strahovanje) sta izvoljena iz Avstrije: vikši škof levovski in knez in škof sekovski. Voliti se ima še najpred odbor za duhovne redove, pozneje odbor za jutrodeželsko cerkev. Poslednji bode imel pač imenitno nalogo.

Iz Pruskega vejo v Ameriki, da z zdravjem grofa Bismarka je čedalje huje, da slabi ker spati ne more; govori se torej, da bo iz ministerstva stopil.

Badenska zbornica je zopet storila korak v delo „krakov“, to je, v divjaštvo, ter se je z vsimi zoper 6 glasov izrekla za prisiljeni civilni ali plašarski

zakon, namreč tako, da ženina in nevesto mora poprej očka župan ali sicer kak posvetnjak poročiti, potlej še le smé cerkev cerkveno poroko opraviti. Ali se ne pravi to kar naravnost v božje pravice segati? Badensko ljudstvo pa za taki ciganski zakon nič ne mara; to so storili frajmavrarji zato, da bi cerkvi eno za uh' pritisnili. Ti novo-prismojeni „liberalci“ bodo hotli na zadnje še kerševati in spovedovati. Kanton Zurich na Švicarskem je izveršil prav rogovilsko obnovo vstave, ali prisiljeni (obligatorni) civilni zakon je ondotni vstavni svét zavergel, zakaj rekel je, da to je zoper naravnost (čedno čutilo) in zoper vernost ljudstva. — Tako pristavlja „Volksztg. v Balt.“ —

Na Parskem pri vsem tem, da so katoliški „patrijoti“ tako serčno in moško pri volitvah zmagali, vender katol. cerkvi nasprotno ministerstvo Hohenlohe ne misli odstopiti; zamoglo se bo pa to malo za stanovitno ohraniti, kakor na Avstrijskem ministerstvo Giskra.

Iz Ljubljane. „Beichtväter in der Geschichte.“ Časniki, kterih veselje in opravilo je: smerdeti in smrditi, so undan bobnali gerde laži zoper nekdanje spovednike visokih in vladnih oseb. Luteranski pastor A. W. je bil v „Allgemeinerici“ pogrel in na novo presmodil nektere stare laži, ki so bile pa v začetku in še vekrat potlej do čistega overžene; ali pastor ni povedal ne tega in ne kalnega vira, od koder je gerde obrekovanja prepisal. „Histor. polit. Blätter“ so pastorju vse to pojasnile in mu tudi povedale, od kod je laži kradel. Ako bi bila „Tagblatta“ vest že spekla, bi svojim bravcem se izpovedal, rekoč: Jaz sem undan zoper 8. zapoved Božjo smertno grešil, oznanovavši te in tiste velike obrekovanja v zadevi naj miloserčniše naprave Božje milosti, kar zdaj očitno prekličem, s tim ob enem pa tudi toliko drugih laži, ki sem jih o mnogih prilikah trosil.“ Ker se pa za zdaj še malo na to zanašamo (terde kože omeče še le terdi udarci), torej pristavimo, da tudi v prilogi 1. lista letošnj. „Vaterlanda“ so omenjene laži overžene, ter je potrebno spis prebrati, kdor je une laži bral in jim verjel.

Pasijonske skazovanja ali prestavljanja terpljenja Kristusovega. Gosp. J. B. Šneider bode s svojimi tovarši (30 oseb) v podobah pred oči stavil naj imenitniši dogodbe iz terpljenja Zveličarjevega (Passions-Darstellungen). Njegove stalno-umetne in verskospodbudne predstave so bile po naj imenitniših mestih z veliko pohvalo sprejemane, ter ima od škofov, mestnih predstojništev itd. naj boljši spričevala. Predstavljanja bodo v Reduti. Prihodnji ponedeljek, torek in sreda so za zdaj odločeni dnevi. Začetek je zvečer ob 7. Vstopnina: prvi prostor 40 kr., drugi 20 kr.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Čast. g. Jan. Rant, fajm. v pokoju, je umerl 30. grud. v Velesovem. R. I. P.

V lavantinski škofii. Č. g. Ant. Žičker je postal župnik pri sv. Jakobu v Dolu; č. g. Ant. Šlander je prestavljen iz sv. Fr. v Stražah v Vojnik.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Prečniške fare 7 gl. „za potrebe vesoljn. zbora.“ Iz Stare loke žena 70 kr. za cerkv. zbor; neimenovan 50 kr. — Iz Št. Vida pri Zatičini: M. G. 1 gl. v pop., 1 sr. dvajs., 1 sr. petico. K. 50 kr., J. 20 kr., M. A. 60 kr. Vsi prosijo: Sv. Oče, sprosrite nam Božjo pomoč po sv. kat. veri živeti in umreti. —

Za afrik. misijon. R. Pirc 1 gl. Neimenovan 1 gl. Z Dobovca 3 gl. — Iz Št. Vida pri Zatičini: Franca Gerden 1 gl. Marija Štrus 1 gl. Druzih darov 10 gl. (Več raznih darov prih.)